

TIJORAT BANKLARIDA ICHKI AUDITNI SAMARALI TASHKIL ETISH

Mansurov Avazbek Umarjonovich

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

Annotatsiya

Ushbu tezisda tijorat banklarida ichki auditning samarali tashkil etilishi va uning bank faoliyati barqarorligini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Ichki audit tizimining dolzarb masalalari, zamonaviy usullar va texnologiyalardan foydalanish yo'llari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, ichki auditning muvofiqlik, samaradorlik va foydalanuvchanlik mezonlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Ichki audit, tijorat banklari, samaradorlik, audit metodologiyasi, risklarni boshqarish, moliyaviy barqarorlik.

Kirish

Bank tizimi mamlakat iqtisodiyotining barqarorligi va rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ushbu tizimda ichki audit banklarning moliyaviy shaffofligini ta'minlash va xatarlarni minimallashtirish vositasi sifatida xizmat qiladi. Ichki auditning samarali tashkil etilishi nafaqat bank faoliyatining qonuniyligi va ishonchliligini ta'minlaydi, balki mijozlar va sarmoyadorlar ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan iqtisodiy muhitda tijorat banklarida ichki audit tizimini takomillashtirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Ushbu tezisda ichki audit tizimini samarali tashkil etish tamoyillari, usullari va imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Ichki auditning maqsadi va vazifalari

Ichki auditning asosiy maqsadi bank faoliyatini tahlil qilish, mavjud xatarlarni aniqlash va ularni minimallashtirish uchun tavsiyalar berishdan iborat. Uning vazifalari qatoriga quyidagilar kiradi:

moliyaviy hisob-kitoblarning to'g'ri yuritilishini nazorat qilish;

moliyaviy va operatsion xatarlarni baholash;

bank siyosatlarini va jarayonlariga muvofiqlikni ta'minlash;

samaradorlikni oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

Ichki auditni tashkil etish tamoyillari

Mustaqillik: Audit jarayonida xolislikni ta'minlash uchun auditorlar faoliyatini ijroiya bo'limlardan ajratish.

Professionalizm: Malakali kadrlarni jalb qilish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.

Uzluksizlik: Audit faoliyatini muntazam ravishda olib borish.

Ichki auditning zamonaviy usullari va texnologiyalari

Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ichki audit jarayonlarini samarador va tezkor qilishga yordam beradi. Shulardan:

Big Data tahlili: Katta hajmdagi moliyaviy ma'lumotlarni avtomatlashtirilgan tahlil qilish.

Blokcheyn texnologiyalari: Moliyaviy operatsiyalarni shaffof va xavfsiz qilish.

Riskga asoslangan yondashuv: Bank faoliyatidagi xatarlarni aniqlash va ustuvorliklarni belgilash.

Tijorat banklarida ichki audit tizimini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar

Audit jarayonlarida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish.

Auditorlarning malakasini oshirish uchun doimiy treninglar o'tkazish.

Ichki audit xulosalarini amaliyotga tatbiq etish samaradorligini oshirish.

Xulosa

Ichki audit tijorat banklari faoliyatida xatarlarni minimallashtirish va samaradorlikni oshirishda asosiy vositalardan biridir. Uning samarali tashkil etilishi bank faoliyatining barqarorligini ta'minlaydi. Zamonaviy texnologiyalar va riskga asoslangan yondashuv ichki auditning sifatini oshiradi va banklarning mijozlar oldidagi ishonchini mustahkamlaydi. Ushbu tezisdagi keltirilgan tavsiyalar tijorat banklarida ichki audit jarayonlarini takomillashtirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi qonuni.

2. COSO (Committee of Sponsoring Organizations) ichki nazorat konsepsiyasi.

3. Rustamov, R. "Bank menejmenti va ichki audit." Toshkent, 2022.

4. Basel qo'mitasi. "Risklarni boshqarish va ichki nazorat prinsiplari."

5. Xodjayev, I. "Bank faoliyatida zamonaviy texnologiyalar." Toshkent, 2021.